

Pożegnanie prof. Barbary Grudniewskiej

Dnia 12 grudnia 2021 r. zmarła prof. dr hab. Barbara Grudniewska, prof. zw., emerytowany pracownik Wydziału Bioinżynierii Zwierząt (d. Wydział Zootechniczny), b. kierownik Katedry Hodowli Trzody Chlewnej i Prodziekan Wydziału, wybitna uczona, wspaniały dydaktyk i organizator, wychowawca wielu pokoleń młodzieży akademickiej i kadry naukowo-dydaktycznej. W naszej pamięci Pani Profesor pozostanie jako Człowiek wielkiego serca i niezwykłej szlachetności.

Barbara Grudniewska, z domu Butkiewicz, urodziła się 29 kwietnia 1930 r., w Stołpcach na Wileńszczyźnie. Dzieciństwo do II wojny światowej spędziła w Gdyni, gdzie ojciec, Witold Butkiewicz, był urzędnikiem państwowym, a matka Janina Butkiewicz z domu Lamprecht, nauczycielką. Po wysiedleniu przez Niemców w 1939 r., okres II wojny światowej, razem z matką i siostrą Hanną, przeżyła w Warszawie i jej okolicach. Wybór miasta był sugerowany, bowiem Jej ojciec bardzo szybko rozpoczął aktywną pracę konspiracyjną. W Armii Krajowej otrzymał pseudonim „Bernard”. Po wojnie i powrocie ojca z ołtagu – gdzie trafił po powstaniu warszawskim – cała rodzina wróciła na Wybrzeże.

Barbara Grudniewska ukończyła Liceum Ogrodnicze w Pruszczu Gdańskim. Po maturze podjęła pracę zawodową kolejno w Spółdzielni Ogrodniczej w Gdańsku, Wojewódzkiej Radzie Narodowej oraz w Zakładzie Doświadczalnym PINGW (Państwowy Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego) Fiszewo, k. Starego Pola. Kadra tego Zakładu została przeniesiona do Zakładu Doświadczalnego w Kołudzie Wielkiej. Pracowała tam pod kierunkiem dyrektora naukowego, prof. Feliksa Małego, przechodząc kolejno przez działy hodowli drobiu, bydła i trzody chlewnej. W 1950 r., w czasie wizyty wycieczki studenckiej z Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie, poznała prof. Adama Szostkiewicza i dr S. Reichla. Dzięki ich namowom w 1951 r. zdała pomyślnie egzaminy wstępne, i została przyjęta na Wydział Zootechniczny WSR w Olsztynie. Pierwszy, inżynierski stopień studiów, zakończyła w 1955 r. W tym roku także wyszła za mąż, za studenta Wydziału Rybackiego, Czesława Grudniewskiego. Ukończenie studiów magisterskich zbiegło się z urodzeniem w 1956 r. syna, Tadeusza Andrzeja.

W 1957 r. podjęła pracę na Wydziale, w Zakładzie Hodowli Trzody Chlewnej. Kierownikiem był wówczas doc. mgr Wiesław Krautforst. Tam stawiała pierwsze kroki w pracy dydaktycznej i naukowej i osiągała kolejne etapy rozwoju naukowego: doktorat (1967 r.), habilitację (1975 r.), stanowisko docenta (1976 r.), tytułu profesora (1983 r.) i profesora zwyczajnego (1991 r.). Funkcję kierownika Zakładu (obecnie Katedry) Hodowli Trzody Chlewnej objęła w roku 1975 r., i pełniła ją do 1991 r.

Według Pani Profesor, na Jej działalność zawodową największy wpływ wywarli profesorowie: Wiesław Krautforst, miłośnik i znawca historii Polski, człowiek wszechstronny, uczący współpracowników kultury bycia oraz odpowiedzialności za czyny i słowa, Jerzy Szwemin – niezwykle kulturalny, życzliwy, nieposzlakowanie uczciwy – po nim przejęła funkcję redaktora wydziałowego w wydawnictwie AR-T, a później UWM, Piotr Znaniński – promotor Jej pracy doktorskiej, wiele wymagający od siebie i innych, nie uznający, iż czegoś nie można zrobić, wykonać lub załatwić, czy też nie dotrzymać jakiegoś terminu, a najlepiej go wyprzedzić. Pani Profesor wspominała ich zawsze z wdzięcznością, ale też z nostalgią, sentymentem, i z ogromnym szacunkiem. Zawsze starała się, aby w kierowanej przez Nią Katedrze panowała atmosfera życzliwej współpracy i zaangażowania twórczego.

Główne zainteresowania badawcze Profesor Barbary Grudniewskiej skupiały się wokół problemów związanych z czynnikami warunkującymi prawidłowy chów loch i odchów prosiąt. Wiele prac dotyczyło zagadnień etologicznych. Na dorobek naukowy i dydaktyczny składa się około 100 rozpraw naukowych, 50 komunikatów, niezliczona liczba artykułów popularnonaukowych, kilkanaście (z kolejnymi wydaniem) podręczników i skryptów, których była inicjatorką, redaktorem naukowym, autorką lub współautorką. Najważniejsze z nich to podręczniki akademickie: „Hodowla i użytkowanie świń” (za trzy kolejne wydania tego tytułu zespół autorski otrzymał nagrodę I. stopnia Ministra Edukacji Narodowej), „Żywnienie trzody chlewnej”, „Kompleksowa technologia produkcji trzody chlewnej”, „Lochy i prosięta, żywienie i pielęgnacja”. Od 1975 r. Pani Profesor stale współpracowała z czasopismem branżowym „Trzo-

da Chlewna". W latach 1980-1996 r. była redaktorem działu Zootechnika, a od 1996 r. pełniła funkcję przewodniczącej Komitetu Redakcyjnego Wydawnictwa ART, a potem Kolegium Wydawniczego UWM. Funkcję tę pełniła do maja 2000 r., czyli do ukończenia 70. roku życia. Prof. Barbara Grudniewska przez wiele lat utrzymywała ścisły kontakt ze sferą produkcji, uczestnicząc w licznych szkoleniach i spotkaniach ze służbą rolną i zootechniczną różnych szczebli oraz – co sobie szczególnie ceniła – z hodowcami i producentami trzody chlewnej. Spotkania te stawały się dla Niej często inspiracją w podejmowaniu inicjatyw publikacyjnych oraz badawczych.

Podczas studiów i przez całe życie zawodowe była bardzo aktywna. Pełniła wiele funkcji na Uczelni i poza nią, m.in. w latach 1987-1990 była prodziekanem Wydziału Zootechnicznego, przewodniczącą Senackiej Komisji Budżetowej przez dwie kadencje, koordynatorem centralnego podprogramu badawczego CPBR10.17/VII, przez dwie kadencje (1987-89 i 1993-95) była członkiem Komitetu Nauk Zootechnicznych PAN, a przez wiele lat członkiem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego. W PTZ sprawowała funkcję sekretarza, a następnie przewodniczącej Sekcji Chowu i Hodowli Trzody Chlewnej. Przez wiele lat ściśle współpracowała ze Zrzeszeniem Producentów Trzody Chlewnej, była też czynnym działaczem Związku Nauczycielstwa Polskiego. Dążąc do zintegrowania środowiska naukowego swojej specjalności, zainicjowała ogólnopolskie Zjazdy Katedr Jednoimiennych Hodowli Trzody Chlewnej. Zjazdy te odbywały się corocznie w kolejnych ośrodkach akademickich oraz w Instytucie Zootechniki.

Za swoją pracę Profesor B. Grudniewska została uhonorowana wieloma odznaczeniami organizacyjnymi, regionalnymi, uczelnianymi i państwowymi, w tym: „Zasłużony dla Warmii i Mazur”, Złotą Odznaką ZNP (1977), Złotym Krzyżem Zasługi (1978), „Zasłużony Działacz Zrzeszenia Producentów Trzody” (1979), „Zasłużony dla Uczelni” (1982), „Zasłużony Pracownik Rolnictwa” (1983), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1986), Honorową Odznaką Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego (1997), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1984), Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (1999), „Zasłużony dla Rolnictwa” (2000). W okresie pracy na uczelni otrzymała wiele nagród JM Rektora oraz 6 nagród Ministra Edukacji Narodowej. Z okazji 50-lecia Uczelni i rodzimego Wydziału Zootechnicznego otrzymała wydane z tej okazji medale. Dla upamiętnienia jubileuszu 45-lecia Wydziału powierzono Jej przygotowanie wykładu inauguracyjnego, który wygłosiła w 1996 r. Olbrzymią pracą edytorską było dwutomowe opracowanie: „50 lat Wydziału Bioinżynierii Zwierząt 1950-2000” (Wydawnictwo UWM, 2000).

Z okazji jubileuszu swego 70-lecia, w czasie uroczystości zorganizowanej przez Współpracowników z rodzimej Katedry Hodowli Trzody Chlewnej, z udziałem wielu gości z całej Polski i z zagranicy, została wyróż-

niona przez JM Rektora pamiątkową statuetką. Była bardzo wzruszona wielością serdecznych życzeń oraz listami gratulacyjnymi i upominkami. Za długoletnią współpracę otrzymała medale uczelni rolniczych w Nitrze (Słowacja) i Pradze (Czechy) oraz medal „Zasłużony dla Akademii Rolniczej w Szczecinie” (2000).

Profesor B. Grudniewska wypromowała 5 doktorów i 86 magistrów (w tym kilka prac nagrodzonych na konkursach na najlepszą pracę magisterską z zakresu chowu i hodowli trzody chlewnej). Napisała wiele recenzji na stopnie i tytuły naukowe. Była – co sobie szczególnie ceniła – recenzentem dorobku prof. dr. hab. Stefana Alexandrowicza, z okazji nadania mu tytułu *doctor honoris causa* AR (obecnie UP) we Wrocławiu. Przeszła na emeryturę 01 października 2000 r. Ogromnym życiowym wsparciem byli dla Niej najbliżsi, mąż Czesław (zm. 2010 r.), syn Andrzej, synowa Asia i dwoje wnucząt, Agata i Kuba. Jej syn i synowa ukończyli również uczelnię olsztyńską (Wydział Ochrony Wód i Rybactwa Śródlądowego). Synowa uzyskała doktorat z zakresu swej specjalności. Z kolei wnuczka Agata w 2006 r. ukończyła biofizykę na Uniwersytecie Gdańskim.

Przyjaźń, poczucie humoru, kultura bycia i współpracy, uczciwość, wzajemna życzliwość i tolerancja. To cechy, które ceniła szczególnie. Nie znosiła: dwulicowości, chamstwa i wszelkiego fanatyzmu. Naszą Profesor zapraszaliśmy na wszystkie imprezy Katedry, a Ona nas na swoje imieniny do domu. Pani Profesor kochała literaturę piękną, malarstwo, fotografowała z upodobaniem szczególnie nasz region, kolekcjonowała porcelanę. Była wnikliwym obserwatorem świata, dostrzegała i ceniła piękno przyrody, którym cieszyła się także, przebywając często na swojej działce. Kochała psy, i wszystkie inne zwierzęta. Dokarmiała zimą na balkonie „swoje i cudze” ptaki oraz... koty. Czasem ptaki wlatywały, a koty wchodziły bezceremonialnie do salonu. Rozpoznawała je, i nadawała im imiona.

Oceniając z mojej perspektywy prawie 60 lat spędzonych w środowisku naszej uczelni (od 1963 WSR, AR-T i UWM) uważam, że miałem spore życiowe szczęście. Szczęście stałego kontaktu z ludźmi światłymi, na których w młodości można się było wzorować, i kształtować swoją osobowość. Wśród nich na pewno była Profesor Barbara Grudniewska. W trakcie studiów znalazłem się w grupie, którą prowadziła Pani dr Grudniewska. Wiedziałem (i nie tylko ja), że trafiłem do osoby wyróżniającej się spośród kadry. Praca i kontakt z taką osobą były przyjemnym i cennym doświadczeniem. Dzisiaj mogę Jej już tylko dziękować za możliwość długoletniej pracy w otoczeniu, które stworzyła, a które czyniło moje życie naukowe fascynującym. Tego szczególnego podziękowania dokonałem podczas ceremonii pożegnalnej, zabierając głos po Pani Dziekan prof. zw. Urszuli Czarnik (magistrantka Pani Profesor) oraz po słowach pożegnania kierownika Katedry, dr hab. Wojciecha Kozery.

Antoni Jarczyk